SUOMEN ILMASTOPANEELI

Asiantuntijalausunto: E 30/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje EU:n komission tiedonannosta bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittamiseksi EU:ssa. Talousvaliokunta 28.5.2024.

Suomen ilmastopaneeli
Jyri Seppälä, sihteeristö Maria Karttunen

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2024-AK-17764.pdf

Taustaa

E-kirjeellä muodostetaan Suomen kanta Euroopan komission tiedonantoon bioteknologian ja biovalmistuksen vauhdittamisesta EU:ssa. Biotalouden kehittäminen on yksi Suomen avaintavoitteista seuraavalle EU-vaalikaudelle. E-kirjeessä Suomi korostaa, että bioteknologian lisäksi myös muita biotalouden tarjoamia mahdollisuuksia tulisi tarkastella. Tavoitteena on kasvattaa biotalouden arvonlisää tuottamalla korkeamman arvonlisän tuotteita ja palveluita kestävällä tavalla.

Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Suomen ilmastopaneeli näkee valtioneuvoston tavoin, että bioteknologia ja biovalmistus ovat tärkeitä biotalouden mahdollistajia, jotka avaavat myös Suomelle suuria mahdollisuuksia. Ilmastopaneeli kuitenkin korostaa, että bioteknologian ja biovalmistuksen sovellusten biotaloudessa tulee olla ilmastollisesti ja muutenkin ympäristön kannalta kestäviä. Tämä korostaa vaikutusarvioinnin merkitystä ja sen oikeaa ajoittamista.

Komission tiedonannossa “yksinkertaistettu sääntelykehys ja tuotteiden nopeampi pääsy markkinoille” on esitetty ensimmäisenä toimenpiteenä. Käytännön toteutuksessa kuudes toimenpide “oikeudenmukaisen vertailun mahdollistaminen fossiilipohjaisten tuotteiden kanssa” tulisi tehdä kuitenkin ennen kuin tuotetta ollaan viemässä sääntelykehikkoon ja markkinoille. Sääntelykehikkoon ja markkinoille pääsyn ehtona tulisi olla, että tuote osoittautuisi arviointikehikossa ilmasto- ja ympäristönäkökohdiltaan selvästi paremmaksi kuin fossiiliset vaihtoehdot. Ilmastopaneeli esittää tämän näkökulman lisäämistä E-kirjeeseen.

Toimenpiteen “oikeudenmukaisen vertailun mahdollistaminen fossiilipohjaisten tuotteiden kanssa” toimivuus selviää lopullisesti vasta silloin, kun komissio on kehittänyt arviointimenetelmän vuoden 2025 loppuun mennessä. Komission tiedonannon mukaan menetelmä tulee pohjautumaan täydellisestä elinkaariarvioinnista hieman poikkeavaan ympäristöjalanjäljen PEF-metodologiaan. Tämä on hyvä perusta, jos ja kun menetelmässä tullaan ottamaan huomioon myös bioresurssien käytön vaikutukset maankäyttösektorin nettopäästöihin. EU tavoittelee ilmastoneutraaliutta vuonna 2050 nettopäästövähennysperiaatteen mukaan, minkä perusteella päästövähennyspolussa maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästövaikutukset ovat myös mukana fossiilisten päästöjen kanssa. Tämän takia komission bioteknologian ja biovalmistuksen arviointimetodologian tulee olla yhdenmukainen ilmastotavoitteiden edistämisen kanssa.

Ilmastopaneeli korostaa, että biotalouden kehittäminen ei saa olla ristiriidassa ilmastotavoitteiden saavuttamisen kanssa. EU:n ilmastopaneeli ESABCC on aiemmin tänä vuonna varoittanut (ESABCC 2024) bioenergian käytön lisääntymisen vaikutuksista EU:n ilmastotavoitteisiin ja korostanut, että nykypolitiikka lisää metsien käyttöön kohdistuvien paineiden riskiä. Ilmastopaneelin raportti (2022) osoitti, että ainakaan Suomessa hakkuita lisäämällä ei voida saavuttaa ilmastohyötyjä nykyisellä tuotejakaumalla, vaikka saatavilla tuotteilla pyrittäisiinkin korvaamaan fossiilisten käyttöön perustuvia tuotteita. Ilmastohyötyjä voidaan kasvattaa panostamalla

pitkäikäisiin ja korvaushyödyiltään parempiin tuotteisiin, vähentämällä turvemetsien maaperäpäästöjä metsänomistajille kannattavin keinoin sekä huolehtimalla riittävän suuren metsänielun toteutumisesta. Myös Metsäbiotalouden tiedepaneeli (2024) on todennut, että arvonlisää ei voida kasvattaa raaka-aineen käyttöä lisäämällä, sillä EU:n metsien kasvu on kääntynyt laskuun samalla kun niiden käyttöaste on jo korkea.

Lähteet:

ESABCC 2024. Towards EU climate neutrality: progress, policy gaps and opportunities. Assessment report 2024, Copenhagen. Saatavilla: https://climate-advisoryboard.europa.eu/reports-and-publications/towards-eu-climateneutrality-progress-policy-gaps-andopportunities

Metsäbiotalouden tiedepaneeli 2024. Messages from the Finnish Forest Bioeconomy Science Panel to the next European Commission 2024–2029. Saatavilla: https://metsatiedepaneeli.fi/wp-content/uploads/2024/03/Sustainable_growth_from_the_EUs_forest_bioeconomy_2024_WEB.pdf

Suomen ilmastopaneeli 2022. Seppälä, J., Heinonen, T., Kilpeläinen, T., Peltola, T., Pukkala, T., Sihvonen, M., Soimakallio, S., Vesala, T., Weaver, S., Ollikainen, M., 2022. Metsät ja ilmasto: hakkuut, hiilinielut ja puun käytön korvausvaikutukset. Suomen ilmastopaneelin raportti 2/2022. Saatavilla: https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2022/05/ilmastopaneelin-raportti-3-2022-metsat-ja-ilmastohakkuut-hiilinielut-ja-puun-kayton-korvaushyodyt.pdf